

Таким чином, інтеграцію окремих механізмів дуального навчання необхідно вважати одним з ключових напрямів розвитку та реалізації компетентнісного підходу до підготовки фахівців з транспортних технологій.

Література:

1. Годлевська В. Ю., Гречанюк Н. М. Працюючий студент: мотивація, проблеми. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Godlevska.htm> (дата звернення 21.03.2021).

2. Дуальна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/dualna-osvita>. (дата звернення 21.03.2021).

3. Кулалаєва Н. SWOT-аналіз упровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159118859.pdf> (дата звернення 21.03.2021).

УДК 378-1

ДУАЛЬНЕ НАВЧАННЯ

*Півнева О.А., студент,
apivneva1@gmail.com*

*Кравцов М.М., к. т. н., доцент
Super-mikvich@ukr.net*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Однією із загально визнаних проблем вищої освіти в Україні є невідповідність рівня і змісту підготовки випускників вузів потребам підприємств. Брак якісних і сучасних практичних знань обмежує можливості працевлаштування випускників і одночасно зменшує обсяг ринку кваліфікованої робочої сили, доступної для бізнесу і державних структур. Хоча програми підготовки в вузах припускають різні види практики, найчастіше вона носить формальний характер, а її зміст і обсяг недостатні для підготовки кваліфікованого і затребуваного фахівця.

Одним з потенційних способів вирішення проблеми практичної підготовки, до якого в даний час проявляється підвищену увагу як в Україні, так і інших країнах, є система так званого дуального навчання, що передбачає спільну участь вузу і підприємства в організації і здійсненні професійного навчання. Загально визнаним світовим лідером в розробці і застосуванні концепції дуального навчання є Німеччина. Дуальна система передбачає, що освітній процес здійснюється

паралельно в навчальному закладі, яке здійснює теоретичну підготовку, і безпосередньо на підприємстві, яке забезпечує можливості освоєння необхідних професійних навичок всередині компанії. По суті, дуальна система розглядається як частина не стільки освітньої, скільки економічної системи, оскільки саме компанія надає можливості навчання [1]. Проте, дуальна система не є і виключно системою професійної підготовки у вигляді спеціальних курсів, широко поширених на Заході, будучи свого роду проміжним освітнім форматом. При цьому необхідно враховувати, що, хоча участь в дуальному навчанні є для осіб з різним освітнім рівнем, ця система орієнтована, перш за все, на випускників шкіл, а зростання попиту на університетську освіту в Німеччині вже призвів до зменшення кількості учнів в рамках дуальної системи. Дуальна система розглядається як один з перспективних напрямків підвищення якості робочої сили в країнах, що розвиваються, перш за все, в таких областях як промислові технології, соціальне забезпечення, торгівля, а її впровадження активно обговорюється в багатьох країнах. До числа основних переваг дуальної системи прийнято відносити: - забезпечення ринку кваліфікованою робочою силою, що володіє сучасними технологіями і методами виробництва; - більш висока мобільність робочої сили; - підтримання тісних зв'язків освітніх інститутів і бізнесу; - більш низька вартість підготовки кадрів в порівнянні з професійною освітою на базі навчальних закладів; - забезпечення працевлаштування серед молоді, підвищення конкурентоспроможності навчаються за програмами дуального навчання; - прискорення адаптації на робочому місці; - стимулювання професійного розвитку викладачів навчальних закладів; - зростання мотивації учнів і, як наслідок - більш висока результативність навчання. Проте, у системи дуального навчання є і недоліки, які необхідно враховувати при розробці відповідних програм: - вузька спеціалізація, обмеження можливостей для подальшого розвитку в нових областях знання, нездатність задовольнити потребу в більш престижному університетській освіті; - залежність освітніх можливостей від рішення компаній, чутливість до економічних криз, які можуть призводити до скорочення навчальних місць на підприємствах; - обмеженість можливостей того, хто навчається у виборі напряму і змісту програми навчання, можливостей персоналізації освітнього процесу.

Незважаючи на те, що дуальне навчання орієнтоване, перш за все, на вдосконалення середньої спеціальної освіти, в Україні і на

пострадянському просторі ця концепція розглядається і стосовно до вищої освіти [2]. Дуальне навчання є формою професійного, практико-орієнтованої освіти, зміст якого сильно залежить від специфіки конкретних галузей і навіть підприємств, що знаходиться в певному протиріччі з логікою нового закону про утворення, який замінив «вищу професійну освіту» на більш загальне і універсальне «вищу освіту». Розглянемо можливість застосування концепції дуального навчання як форми соціального партнерства вузівської системи освіти та підприємств в конкретній галузі - легкої промисловості, зокрема - швейної та хутрової галузях.

Успіх моделі дуального навчання залежить від двох основних умов: її відповідності інтересам всіх зацікавлених сторін, і наявності у останніх необхідних освітніх ресурсів. Традиційно, до зацікавленим сторонам дуального навчання відносяться, перш за все, навчальні організації і підприємства, проте не менш важливо брати до уваги позицію місцевих органів влади, що відповідають за регіональний розвиток, і самих учнів, які прагнуть розширити свої життєві можливості. Дуальне навчання може бути реалізовано тільки на принципах добровільної участі всіх зацікавлених сторін, тобто як форма соціального партнерства.

Дуальне навчання є експериментальним підходом для української системи освіти, будучи потенційно проміжною формою між прикладним бакалаврату та програмами корпоративного навчання. Потреба в таких програмах очевидна, особливо велика вона в галузях, які страждають від дефіциту професійних кадрів, таких як легка промисловість. Важливе значення для подальших перспектив дуального освіти матимуть фактичні результати і ефективність експериментальних програм, розроблених і реалізованих конкретними вузами і підприємствами.

Література:

1. Deissinger, T. The Germán dual vocational education and training system as «good practice»? / T. Deissinger // Local Economy. - 2015. - Vol. 30(5). - Pp. 557-567.

2. Тешев, В. А. Дуальное образование как фактор модернизации системы социального партнерства вузов и предприятий / В.А. Тешев // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 1: Регионоведение : философия, история, социология, юриспруденция, политология, культурология. - 2014. - № 1. - С. 144-150.